

En lang sommer langs Europas vestkyst

I seneste nummer af Bådmagasinet fulgte vi Troldand fra et koldt nordisk forår via Sydengland og Nordfrankrig til Bretagne.

TEKST STEN ENGELSTOFT
FOTO STEN ENGELSTOFT & NORTHSHORE

At runde Cap Finisterre lyder relativt simpelt, men i virkeligheden er der tale om to skarpe hjørner Raz du Sein og Chenal du Four.

Begge er de berygtede for deres strømforhold, og rimeligt vejr samt en korrekt timing af passagen, er helt afgørende.

Men når dette hjørne er rundet, ændrer kysten helt karakter. Det er som at komme til en anden verden, der er langt bedre beskyttet end nordpå; men også klimaet forandrer sig og bliver mildere.

Der er især to ting der er specielle ved det sydlige Bretagne og den fortsatte kyst syd for Loirefloden. Ja, faktisk blev vi overraskede, over den variation vi oplevede.

For det første det helt særegne indlandsfarvand Golfe du Morbihan eller på bretonsk: Ar Mor Bihan, hvilket angiveligt skulle betyde "det lille hav". Dette lille hav er ca. 12x9 km og rummer omkring 40 øer med masser af fine ankerpladser.

Tidevandet løber gennem den snævre indsejling, som kun er 1 km bred, og tidevandsforskellen her

er omkring 4 meter, ud og ind to gange i døgnet. Da strømmen kan nå en hastighed på op til 9 knob, gælder det om at tilrettelægge ind- og udsejling rigtigt.

Derefter er der række dejlige øer, som ligger langs kysten, og hver for sig har de deres eget særpræg. Alle er et besøg værd.

Og navnene er så eksotiske, at det alene burde kunne lokke en til et anløb: Først og fremmest Belle Ile (den

Indsejlingen til La Rochelle, med de to tårne der flankerer havnehullet.

smukke ø), men også Ile de Groix og Ile de Houat, og længere mod syd Nouirmoutier, Yeu, Ré og Oléron. Det er på en gang ferieland, men samtidig levende samfund. Helt uden masseturisme, men med en fin afslappet stemning.

Alle byerne har deres eget marked, hvor lokale produkter som oliven, ost, kød, fisk og vin (men også cognac) sælges i en eksplosion af farver og folkeliv.

Fiesta i Hondarribia. Det stod på i tre fulde dage og var en utrolig oplevelse at se, hvordan man kunne fejre en vel overstået fransk belejring, der fandt sted for mange hundrede år siden (ingen kunne helt fortælle hvornår og hvorfor det egentlig var).

Den franske atlantehavskyst

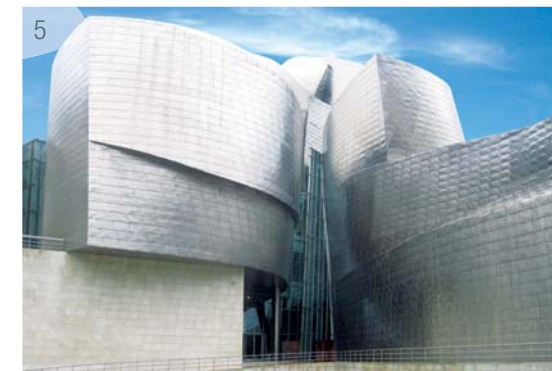
Når vi kommer syd for Loire ændrer landskaberne sig igen. Husene, der før overvejende var i rå tilhuggede grå kampesten, er nu mest hvidkalkede med røde tage. I det hele taget er det som om hvid bliver den fremherskende farve. Den går igen i de store saltbunker som præger områderne, der er kendte for deres saltudvinding. Havvand ledes fra bassin til bassin, hvor fordampning langsomt øger saltkoncentrationen til den bliver så stor, at krystallerne nærmest kan skrubes af på overfladen.

Inde bag Oléron ligger to af de klassiske franske atlantehavsbyer og historiske flådebaser: La Rochelle og Rochefort. Specielt indsejlingen til La Rochelle er imponerende, som den ligger, der beskyttet af to fæstningstårne. Mange vil huske, hvordan La Rochelle omtales i Alexandre Dumas' berømte fortællinger om De tre Musketerer. I det hele taget er det, når man sejler langs denne kyst, klart hvor stor en rolle historiens evige stridigheder mellem Frankrig og England har spillet. Man kan finde den ene kystbefæstning efter den anden, som om det bare var romantisk, men i virkeligheden er det udtryk for ufred og krig. Og så knytter det endda an til nutiden. For midt i de hele finder man så Fort Boyard (kendt fra TV serien Fangerne på Fortet), der i sin tid beskyttede indsejlingen til Rochfort.

Syd for Garonneflodens udmundning ændrer kysten helt karakter. De beskyttende øer er væk, og kysten bliver de næste 150 sømil nærmest at sammenligne med den jyske vestkyst, helt vinkelret på den fremherskende bølgeretning. Her er det imidlertid atlantehavnsbølger, der kommer ind fra store dybder, og som nådesløst buldrer ind mod de mere end 100 meter høje sandklitter. Ud til 40 sømil fra kysten markerer søkortet, at der er et stort skydeområde. Det har undret mig, hvordan franskmændene kan strække deres suverænitet helt her ud? På den anden side står det ikke i kortet, at der er adgang forbudt; blot advares man om at sejle ind i området på grund af de "særdeles farlige" øvelser, der udføres i området. Det er vist noget med målsøgende raketter. Heldigvis indstilles øvelserne i weekenden, men der er mere end en god grund til at holde sig på afstand af denne kyst.

En kulturgrænse passerer

Da vi efter turen ned langs denne sydlige del af den franske atlantehavskyst kommer til Bayonne, er det klart, at vi er i et helt andet Europa, end det vi har været i hidtil. Vi er nu i den franske del af Baskerlandet. Det er tydeligt på byggestilen, hvor husene er helt anderledes end dem vi hidtil har set med karakteristiske tildækkede udvendige altaner. Men også kulturforskelle bliver tydeligere. F.eks ser vi alle vegne særlige anlæg til

det specielle baskiske spil pelota. Det kan måske bedst beskrives som en afart af squash, men spilles uden ketcher. Enten med en slags kastekurv eller men den bare næve, hvor den lille bold slås op af en ende- og en sidevæg. Det er et spil for mandfolk, og besøger man det baskiske museum i Bayonne bliver det helt klart, at det er med til at definere baskisk identitet; og man kan knap nok åbne fjernsynet uden at se transmissioner af vigtige kampe. Er man opmærksom på det, bemærker man endvidere, at graffitien på murene er skrevet på baskisk, det baskiske flag er fremtrædende, og det er tydeligt, at der er et politisk indhold.

Når man sejler, er der hele tiden overraskelser. På pontonen i Bayonne bliver vi, på flydende dansk med blot en antydning af fransk accent, tiltalt af en af de lokale sejlere: Yannick. Han er i gang med at gøre klar til tunfiskeri. Det er en ældre mand i midten af 70'erne, og han fortæller, hvordan han voksede op under 2. Verdenskrig i St. Nazaire, der blev bombet sønder og sammen, fordi tyskerne brugte den som

1: St. Jean de Luz og typiske baskiske huse.

2: Vi bordes af spanske toldere. De var i øvrigt meget korrekte og venlige, også selvom en af dem blev tydeligt søsyg da vi søgte læ for regnen i Trolddands kahyt for at udfylde papirer.

3: La Vuelta España passerer Navarrette. Det tog bare få minutter så var det hele overstået.

4: Rosemarie på Caminoen, hun kunne lige holde trit med sine følgesvende.

5: Frank Gehry's berømte Guggenheim Bilbao museum, nok et besøg eller to værd.

base for deres u-både, som opererede i Nordatlanten. Ikke nogen rar opvækst. Efter krigen kom Yannick så i pleje hos en familie i Randers, og han fortalte med slet skjult flovhed, at han dengang slet ikke ville tilbage til Frankrig igen, og at det stadig er en af hans livs store oplevelser. Og ja, han taler dansk den dag i dag mere end 60 år senere, og det selv om han kun har været på besøg i Danmark få gange siden dengang.

Baskerlandet

Fra Bayonne og Biarritz er der bare 15 sømil til den første havn på den spanske nordkyst som hedder Hondarribia eller på spansk Fuenterrabía. Vi er nu rigtigt i Baskerlandet og alting har to navne. Baskisk er hovedsproget i skoler og det offentlige liv, selv om det faktisk er et mindretal af befolkningen, der bruger det som dagligsprog. Her har terrororganisationen ETA inden for de sidste år indstillet deres aktioner. Men det har de sagt før, og ingen ved, om det passer denne gang. Vi har hejst det spanske gæsteflag under styrbord saling,

og vi har sat det baskiske flag øverst under bagbord saling. Så vi håber, at de fintfølede baskere ikke ved, at styrbord er den "fine" side, da vi har hørt frygtelige historier om hærværk mod både der ikke førte baskisk gæsteflag. Det er nu nok overdrevet, for vi oplevede kun venlige og imødekommende mennesker.

Ind i landet og videre mod vest

Hondarribia har en vidunderligt beliggende og velfungerende marina med alle faciliteter og rimelige priser. Her er ikke mange gæstesejlere bortset fra de lokale spanske og franske, så vi er eksotiske og får mange forespørgsler til vores flag. Ja, ja hvorfra skulle de også kunne kende et splitflag? Hvor mange danskere kender f.eks. forskel på brugen af henholdsvis blue- og red ensign på britiske både?

I Hondarribia lånte vi en bil og tog en dejlig tur ind i landet, og besøgte Rioja og gjorde nogle fornuftige vinindkøb. På denne tur mødte vi også flere steder "Caminoen", altså den gamle pilgrimsrute til Santiago de Compostela som Berthelsen, gennem sin TV

transmitterede tur gjorde berømt i Danmark. Og igen, man støder hele tiden på små overraskelser: I den lille by Navarrete oplevede vi det enorme opbud, der kan samles fordi Vueltaen (La vuelta d'España) passerede igennem. Svirrende helikoptere i luften gjorde os opmærksomme på, at noget var i gære i den ellers småsovende by. Folk samlede langs vejsiden, og de første motorcykler med politifolk og kamaramænd dukkede op. Og så et par minutter senere passerede hele feltet, hvor vi fik et kort glimt af SAXO bank holdet. Og så var alt stille igen.

Den nordspanske kyst videre mod vest er en brutal affære, hvor dønninger skabt langt ude i Atlanterhavet, selv under beherskede lokale vindforhold, bryder ved mødet med den hurtigt opgrundende kyst. Nogle af Bådmagasinet's læsere vil sikkert huske videoen med en Bavaria 38, der bogstaveligt talt slår en saltomortale i indsejlingen til Zumaia, der ligger på denne kyststrækning. Vi besøgte Zumaia under rolige vindforhold, men jeg husker tydeligt indsejlingen, hvor jeg sagde til Rosemarie: Her skal man ikke være i dårligt vejr. Men der er også mange besøgsverdige steder.

Det store billede: Grov gammel sø der vælter ind mod en nordvendt galicisk strand.

Det lille billede: Franskmændene er vilde med kapsejlad og i Port la Foret på Bretagnes sydkyst har de et stort center, hvor de både deltagere i jorden rundt-sejladser har hjemmehavn og faciliteter.

F.eks Bilbao, der rummer et af verdens mest berømte museer for moderne kunst, og hvor bygningen tegnet af arkitekten Frank Gehry, er et kunstværk i sig selv. Men også Santander med sin enorme og velbeskyttede naturhavn, er et beøg værd.

I starten af oktober, efter lidt over 2100 sømils og 6 måneders sejlads med besøg i 62 havne og ankerpladser, er vi så fremme i Vivero i Galicien, hvor vi for rimelige penge lagde båden op for vinteren efter en lang og begivenhedsrig sejlads. Fulde af oplevelser, der skulle fordøjes inden næste sæson.

Og hvad så?

Galicien er et sejladsområde helt for sig selv. Her kan man tilbringe mange sæsoner og stadig finde ny steder. Vil man videre sydpå er der godt 300 sømil langs den portugisiske kyst til Lagos, og herfra knapt 200 sømil til Gibraltar og det forjættede vand: Middelhavet. Vi havde imidlertid i første omgang helt andre planer for det følgende år. Men det er en helt anden historie.

troidand.dk

Se videoen af Bavaria 38 i indsejlingen til Zumaia her.